

Lausunto muistiosta ja näkökulmista taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanoksi

1. Lausuntopyyntö:

Viesti lautakunta@ylioppilastutkinto.fi 13.2.2025 klo 15.29

Ylioppilastutkintolautakunta on käynnistänyt taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanon valmistelun lainsäädännön mukaisesti. Valmistelun tueksi Opetushallitus on luovuttanut lautakunnalle keräämäänsä asiantuntijatietoon perustuvan muistion lähtökohdista ja näkökulmista, millaisia taito- ja taideaineiden kokeet voisivat olla.

Ylioppilastutkintolautakunta pyytää lausuntoanne muistiosta ja näkökulmista taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanoksi. Lausunnot pyydetään jättämään oikeusministeriön Lausuntopalveluun viimeistään 23.4.2025. [Opetushallituksen lautakunnalle luovuttama muistio on julkaistu lautakunnan verkkosivuilla](#) ja lausuntopyynnön liitteenä.

[Jätä lausunto oikeusministeriön Lausuntopalvelussa viimeistään 23.4.2025.](#)

2. Lapinlahden kunnan lausunto:

1. Lausunto muistiosta ja yleisistä näkökulmista taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanosta.

- Uudistus sinällään hyvä ja sille on varattu riittävästi valmisteluaikaa sekä haettu esimerkkejä jo toteutuksessa olleista kansainvälisistä malleista.
- Valmistavan näytön ohjeistukset tulee olla selkeät ja toteuttamismahdollisuudet tasaveroiset niin pienissä kuin suurissa lukioissa, samoin kuin yleislukioissa ja erikoislukioissa, kaikissa kolmessa kirjoitettavassa aineessa. Toimeenpanon keskeisimmät haasteet tähän huomioitu jo muistiossa.
- Kuutta tuntia lyhyempi koeaika on kannatettava ajatus, erityisesti huomioiden valmistavan näytön järjestely- ja valvontaresurssit.
- Ylioppilaskoetta vastaavia harjoitustehtäviä tulisi saada käyttöön jo vuonna 2026

2. Näkökulmia kuvataiteen ylioppilaskokeiden toimeenpanosta.

Valmistava näyttö

- Ajallisesti 3-6 tuntia ja normaali yo-koevalvontajärjestely.
- Vain visuaalinen näyttö
- Rajatut materiaalit ja tekniikat (lyhyempi lista kuin luonnoksessa)
- Määritellyt tehtävät ja selkeät arviointiperusteet, jotka kerrotaan vasta yo-tilaisuuden alussa, jotta varmistetaan että työ on kokonaisuudessaan opiskelijan itsensä tekemä. Etukäteen julkaistut tehtävät mahdollistaisivat vilpin.
- näytön dokumentointi ja tallentaminen Abittiin on oltava opiskelijan vastuulla. Se kuuluu näyttöön
- Alustava näyttö tulisi sisällyttää arviointiin ja olla esimerkiksi puolet kokonaisarvosanasta. Normaali arviointikäytäntö. Opettaja tekee alustavan arvioinnin.

Digitaalinen koe

- Rajattu aika 3-6 tuntia ja normaali yo-koevalvontajärjestely.
- Tehtävien tulee olla monipuolisia.
- Suhde äidinkielen kuva-analyysiin hyvä selvittää.
- Lukioiden ja opiskelijoiden tulee saada luotettava aineisto/materiaali, johon kysymykset perustuvat viimeistään elokuussa 2026. Yhtäläiset termistöt, teoriapohja.
- Kokeen perustuminen kuvataiteen opintojaksoihin 1-4 on kannatettavaa.

Muita huomioita

- Kuvataiteen yo-kokeen suunnittelussa ei voi olla pohjana lukiodiplomin rakenne, jos tavoitteena on yhdenmukainen arviointi ja validiteetti. Portfolion tekeminen on tärkeä osa kuvataiteen opetusta mutta se ei sovi yo-kokeen realiteetteihin. Prosessin näkyväksi tekeminen veisi liikaa aikaa kokeesta, jolloin kuvalliseen tekemiseen ei jää tarvittavaa aikaa.
- Kuvallinen tekeminen pitää pysyä edelleen pääroolissa kuvataiteen oppitunneilla. Ei ole tarkoituksenmukaista tehdä taitoaineesta reaaliainetta.

3. Näkökulmia liikunnan ylioppilaskokeiden toimeenpanosta.

- Ylioppilaskokeeseen opiskelijoiden valmistaminen muuttaa hyvin todennäköisesti oppiaineen luonnetta. Nyt painopiste on ollut pyrkiä liikunnallisen elämäntavan löytämiseen erilaisten liikkujien kohdalla.
- Mikäli liikuntaan lisätään teoriaopetusta, pitää sisältöjen jako terveystiedon ja liikunnan välillä olla selvä, ettei tule päällekkäisyyttä. Mitään oppimateriaaleja ei ole tällä hetkellä valmiina, joten materiaaleja tarvitaan ja lisäksi koulutusta opettajille.
- Vaikka sanotaan, että liikunnasta ei tehdä teoria-ainetta, tulee liikkuminen tunneilla varmasti vähenemään, jos liikuntaan tulee teoriaopetusta, oppikirja ja mahdollisesti läksyjä. Opiskelijoiden jaksamisen kannalta olisi hyvä olla jokin oppiaine, jonka tunneille ei tarvitse erityisesti valmistautua.

- Liikunnanopetus perustuu fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteiden saavuttamiseen. Liikunnan yo-kokeessa näiden mittaaminen tasavertaisesti on erittäin vaikeaa.

4. Näkökulmia musiikin ylioppilaskokeiden toimeenpanosta.

Valmistava näyttö:

- Ehdotus musiikinäytteen vapaavalintaisesta kappaleesta annetusta teemasta, annetuilla reunaehdoilla julkaistuna välittömästi kokeeseen ilmoittautumisen jälkeen on kannatettava.
- Harjoittelumahdollisuus on eri kouluilla erilainen ja harrastuneet opiskelijat omine instrumentteineen ovat tällöin etulyöntiasemassa.
- Ehdotus musiikinäytteestä valmistavana näyttönä mahdollistaisi valvotumman suorituksen, mutta haasteena voi olla näyttöön osallistuvat muut soittajat ja mahdolliset esitystekniikan tukihenkilöt, jos taustäänitettä ei käytettäisi.
- Arvioinnissa valmistavan näytön painoarvo tulisi olla vähintään 50% kokonaisarvosanasta.

Digitaalinen koe:

- Tehtävät laadittava siten, että aidosti ei-harrastunut, lukion MU1-MU4 opintojaksot käyvä opiskelija, riippumatta lukion koosta tai painotuksesta, voi niistä opetussuunnitelman mukaisilla tavoittein suoriutua myös hyvin arvosanoin.

Muuta huomioitavaa:

- Musiikin opetussuunnitelmassa painotetaan toiminnallisuutta eli laulamista, soittamista ja luovaa toimintaa. Riskinä on, että kurssien sisällöt painottuvat tulevaisuudessa yo-kokeeseen valmistautumiseen. Jos kokeen painoarvo on valmistavissa musisointitehtävissä, silloin myös opintojaksojen sisältö painottuu edelleen toiminnallisuuteen. Mutta jos digitaalisen osuuden painoarvo korostuu tai tehtävät ovat yleislukiolaiselle haastavia, tulee opintojaksojen sisällöissä painottaa entistä enemmän kuuntelua, kirjoittamista ja kulttuurintuntemusta toiminnallisuuden kustannuksella, mikä ei ole hyvä asia.
- Vilpillisen toiminnan, suoritusten autenttisuuden (erityisesti teknologiasovellusten käytössä), teknisten ongelmien ja muiden häiriötilanteisiin tulee olla selkeät toimintaohjeet ja tuki.